

dr inż. Michał K. Urbański

Politechnika Warszawska, Wydział Fizyki

dr Janusz Wąsowski

Politechnika Warszawska, Wydział Matematyki i Nauk Informacyjnych

Model niedokładnego pomiaru opartego na porównywaniu

Przedmiotem zainteresowania autorów jest konstrukcja reprezentacji pomiaru niedokładnego opartego na bezpośrednim porównywaniu. Nie zakłada się żadnego modelu wielkości mierzonej, a jedynie przyjmuje się, że pomiar odbywa się poprzez komparację kopii obiektu mierzonego z kopiami referencji (wzorca). W wyniku komparacji ustalana jest relacja porównywania obiektów: dwa obiekty są porównywalne lub są nieporównywalne.

Niech A będzie zbiorem obiektów. Rozważamy model błędów pomiarowych, w którym

- 1) A jest $\mathbb{N}$ -zbiorem; w A obiekt może być wielokrotnie replikowany, sumę $x \oplus \dots \oplus x$ (n razy) nazywamy n -kopią obiektu x i oznaczamy symbolem $n.x$;
- 2) relacja porównywania $\prec$ jest asymetryczna; obiekty x i y są porównywalne, gdy $x \prec y$ lub $y \prec x$; $x \sim y$ oznacza, że x i y są nieporównywalne;
- 3) wynik pomiaru uzyskujemy na podstawie serii komparacji kopii mierzonego obiektu x z kopiami obiektu z stanowiącego referencję (wzorzec).

Dla ustalonego $q \in \mathbb{Q}^+$ badane są relacje pomiędzy $n.x$ (n kopii x) i $m.z$ (m kopii z) dla wszystkich m i n takich, że $q = m/n$. Relacje te

$$(a) k_1 m_0.z \prec k_1 n_0.x, \quad (b) k_2 m_0.z \sim k_2 n_0.x, \quad (c) k_3 n_0.x \prec k_3 m_0.z,$$

mogą być różne dla różnych k_1 , k_2 i k_3 , gdzie $q = m_0/n_0$ (m_0, n_0 są względnie pierwsze).

Przyjęto założenie, nazwane *warunkiem pomiarowej spójności*, że jednocześnie nie są możliwe sytuacje (a) i (c).

Gdy możliwa jest tylko sytuacja (a) lub tylko sytuacja (c), to ułamek q nazywamy ułamkiem *bezw warunkowej porównywalności*; jeżeli tylko sytuacja (b) — ułamkiem *bezw warunkowej nieporównywalności*; jeżeli możliwe są sytuacje (a) i (b) jednocześnie lub (b) i (c) jednocześnie — ułamkiem *warunkowej porównywalności*.

Dla obiektu x zbiory ułamków porównywalności (warunkowej i bezwarunkowej) i nieporównywalności (bezw warunkowej) tworzą pięć obszarów. Obszary te, dzięki przyjętym założeniom, mogą być opisane czterema liczbami (wyznaczonymi przez „brzegi” tych obszarów). W rozważanym modelu, liczby te reprezentują wynik pomiaru pewnej wielkości dla obiektu x względem wzorca z . W komunikacie przedstawimy własności tak określonej reprezentacji.

Literatura

- [1] P. Suppes, D. M. Krantz, R. D. Luce, A. Tversky, *Foundations of Measurement*, vol. 2, Academic Press, New York, 1989.
- [2] M. K. Urbański, J. Wąsowski, *Algebraic approach to extensive measurement based on direct comparison*, Measurement (2009) in press.
- [3] M. K. Urbański, J. Wąsowski, *Algebraiczna teoria niepewności*, referat zgłoszony na konferencję MKM (2009).